

Byzantina Symmeikta

Vol 32 (2022)

BYZANTINA SYMMEIKTA 32

Βιβλιογραφικό σημείωμα: Λόγιοι και Λογιοσύνη στο Βυζάντιο. Έπιστ. συμπόσιο προς τιμήν του Καθηγητή Κ. Ν. Κωνσταντινίδη (Παν. Ίωαννίνων, 26 -10- 2016). Έπιστ. έπιμ. Π. Γ. Αντωνόπουλος – Η. Α. Γιαρένης – Δ. Κ. Αγορίτσας, Θεσσαλονίκη 2019

Στυλιανός ΛΑΜΠΑΚΗΣ

doi: [10.12681/byzsym.32386](https://doi.org/10.12681/byzsym.32386)

Copyright © 2022, Στυλιανός ΛΑΜΠΑΚΗΣ

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

ΛΑΜΠΑΚΗΣ Σ. (2022). Βιβλιογραφικό σημείωμα: Λόγιοι και Λογιοσύνη στο Βυζάντιο. Έπιστ. συμπόσιο προς τιμήν του Καθηγητή Κ. Ν. Κωνσταντινίδη (Παν. Ίωαννίνων, 26 -10- 2016). Έπιστ. έπιμ. Π. Γ. Αντωνόπουλος – Η. Α. Γιαρένης – Δ. Κ. Αγορίτσας, Θεσσαλονίκη 2019. *Byzantina Symmeikta*, 32, 607–608.
<https://doi.org/10.12681/byzsym.32386>

Λόγιοι καὶ Λογιοσύνη στὸ Βυζάντιο. Ἐπιστημονικὸ συμπόσιο πρὸς τιμὴν τοῦ Καθηγητῆ Κώστα Ν. Κωνσταντινίδη (Πανεπιστήμιο Ἰωαννίνων, 26 Ὀκτωβρίου 2016). Ἐπιστημονικὴ ἐπιμέλεια Π. Γ. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ – Η. Α. ΓΙΑΡΕΝΗΣ – Δ. Κ. ΑΓΟΡΙΤΣΑΣ, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2019, 256 σελ. ISBN 978-960-12-2450-3

Ὁ τόμος περιλαμβάνει 11 συμβολές (9 στὰ ἑλληνικὰ καὶ 2 στὰ ἀγγλικά) ποὺ εἶχαν παρουσιαστῆ στὸ πλαίσιο ἐκδήλωσης (26 Ὀκτωβρίου 2016) πρὸς τιμὴν τοῦ Καθηγητῆ Κ. Ν. Κωνσταντινίδη, μὲ ἀφορμὴ τὴν ἀφυπηρέτησή του. Τὰ θέματα ποὺ ἀναπτύχθηκαν ἀπὸ συναδέλφους καὶ μαθητές του ἔχουν σχέση μὲ τὸ κύριο ἀντικείμενο τῆς ἔρευνας τοῦ τιμωμένου. Πιὸ συγκεκριμένα, ἡ Eka Tchkoïdze (Ὁ Ἐφραίμ Μτσίρε, Γεωργιανὸς λόγιος τοῦ 11ου αἰῶνα γιὰ τὸν Συμεὼν Μεταφραστή, σσ. 17-26) ἀναφέρεται στὴν σημασία τοῦ μεταφραστικοῦ ἔργου τοῦ γεωργιανοῦ λογίου Ἐφραίμ Μτσίρε (= ὁ Μικρὸς), ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ μία ἀπὸ τὶς σημαντικότερες μορφές τῆς γεωργιανῆς μεσαιωνικῆς γραμματείας, ἐστιάζοντας εἰδικότερα στὴν ἐνασχόλησή του μὲ τὸν Συμεὼν τὸν Μεταφραστή.- Ὁ Ἄνδρέας Γκουτζιουκώστας (Μιχαὴλ Ψελλός: ἕνας λόγιος στὴν ὑπηρεσία τοῦ κράτους, σσ. 27-46) ἐπανεξετάζει παλαιότερες καὶ νεώτερες ἀπόψεις τῆς ἔρευνας καὶ διατυπώνει νέες προτάσεις γιὰ τὴν σταδιοδρομίαν τοῦ Μιχαὴλ Ψελλοῦ στὸν κρατικὸ μηχανισμό.- Ὁ Ζήσης Μελισσάκης (Ἐνας βυζαντινὸς κατάλογος χειρογράφων στὴ Μονὴ τῆς Πάτμου ἐλάχιστα γνωστός, σσ. 47-75) περιγράφει λεπτομερῶς τὸν πατμιακὸ κώδικα 170, ὁ ὁποῖος ἐκτὸς τῶν ἄλλων περιλαμβάνει στὰ τελευταῖα φύλλα τοῦ ἀναγραφῆ 15 κωδίκων ποὺ ἀνήκαν στὴν βιβλιοθήκη τοῦ μοναστηριοῦ στὶς ἀρχές τοῦ 12ου αἰ., καὶ ἐκδίδει τὸν συγκεκριμένον κατάλογο, μὲ τὸν ἀπαραίτητο σχολιασμὸ καὶ χαρακτηριστικὲς φωτογραφίες φύλλων τοῦ κώδικα.- Ὁ Ἡλίας Νέσσερης (Δύο ἄγνωστες πραγματεῖες τοῦ Νικολάου Μουζάλωνος στὸν κώδ. Vat. gr. 394, σσ. 77-109) ἀναλύει δύο ἀνώνυμες φιλοσοφικοθρησκευτικὲς πραγματεῖες ποὺ παραδίδονται στὸν κώδικα Vat.

Gr. 394 καὶ τὶς ἀποδίδει στὸν ρητοροδιδάσκαλο καὶ μετέπειτα πατριάρχη Νικόλαο Μουζάλανα.- Ἡ Ἀλκμήνη Σταυρίδου-Ζαφράκα [Ἡ ἐπιστολογραφία τῆς Ἡπείρου τὸν 13ο αἰώνα καὶ ἔγγραφα τῶν Ἡγεμόνων τῆς (ὡς τὸ 1230), σσ. 111-131] ἀσχολεῖται μὲ τὶς ἐπιστολές, τὰ διοικητικὰ ἔγγραφα καὶ τὶς συνοδικές ἀποφάσεις ἀπὸ τὴν περιοχὴ τοῦ Δεσποτάτου τῆς Ἡπείρου, τονίζοντας τὴν χρησιμότητά τους ὡς ἱστορικῶν πηγῶν.- Ὁ Ἡλίας Γιαρένης (Ὁ λόγιος καὶ οἱ ἄλλοι. Ὅψεις τῆς καθημερινῆς ζωῆς στὴν «ταξιδιωτικὴ ἐπιστολὴ» τοῦ Νικολάου Μεσαρίτη, σσ. 133-151) ἔχει ὡς θέμα του τὰ «στιγμιότυπα» καθημερινῆς ζωῆς ποὺ καταγράφει ὁ λόγιος Νικόλαος Μεσαρίτης στὴν περιγραφὴ δύο μετακινήσεων του ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη στὴν Νίκαια.- Ἐνα ἀπὸ τὰ πρῶτα ἔργα τῆς λατινικῆς θεολογικῆς γραμματείας ποὺ μεταφράστηκαν στὰ ἑλληνικὰ τὸν 13ο αἰ., τὸ *de trinitate* τοῦ Αὐγουστίνου, ἐξετάζει ὁ Χρήστος Κ. Αγγελόπουλος (Ἡ μετάφραση τοῦ *de Trinitate* τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου ἀπὸ τὸν βυζαντινὸ λόγιο Μάξιμο Πλανούδη, σσ. 153-165). Μὲ τὸ λεξικογραφικὸ συμπῆλημα, τὸ *παρεκβάλοιον*, τοῦ Κωνσταντίνου Ἀραβίτη ἀσχολεῖται ἡ Φεβρωνία Νούσια (Arabites' Parekbolaion, σσ. 167-178).- Ὁ Ἡλίας Πέτρου (Private and Public schools in Byzantine Constantinople in the 15th century, σσ. 179-187) ἐπιχειρεῖ καταγραφὴ καὶ ταυτοποίησι τῶν δημοσίων καὶ τῶν ἰδιωτικῶν σχολείων στὴν Κωνσταντινούπολη τοῦ 15ου αἰ, κυρίως κατὰ τὴν περίοδο τῆς βασιλείας τοῦ Μανουὴλ Β΄ Παλαιολόγου.- Ὁ Δημήτριος Γεωργακόπουλος [Ὁ κώδικας *Par. Suppl. gr. 252* καὶ ἡ πρώτη ἔκδοσι τοῦ *Χρονικοῦ τῶν Ἰωαννίνων* (Παρίσι 1820-1821), σσ. 189-208] ἐξετάζει τὴν παραλλαγὴ *Χρονικοῦ τῶν Ἰωαννίνων* ὅπως διασώζεται στὸν κώδικα *Par. Suppl. Gr. 252* καὶ διαπιστώνει ὅτι πρόκειται γιὰ λόγια ἐκδοχὴ τοῦ 18ου αἰ.- Τέλος ὁ Δημήτριος Κ. Ἀγορίτσας (Ἐνα ἄγνωστο χειρόγραφο ἀπὸ τὰ Μετέωρα. Ὁ κώδικας Ἁγίου Στεφάνου 155, σσ. 209-223) περιγράφει λεπτομερῶς ἓνα λανθάνον χειρόγραφο νομοκανονικοῦ περιεχομένου ποὺ ἐντοπίστηκε προσφάτως στὴν Μονὴ Ἁγίου Στεφάνου τῶν Μετεώρων, παραθέτοντας καὶ χαρακτηριστικὰ φωτογραφίαι φύλλων τοῦ κώδικα. Ὁ τόμος ὀλοκληρῶνεται μὲ χρησιμότατο Γενικὸ Εὐρετήριο.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΛΑΜΠΙΑΚΗΣ

Ἰνστιτοῦτο Ἱστορικῶν Ἑρευνῶν/ΕΙΕ